

Sammendrag

Kapittel 2 Lag på lag med delt erfaring

Sammendrag: Denne artikkelen beskriver utviklingen av journalistikk fra yrke til fag, blant annet ved å systematisere, dele og lære av praktisk erfaring. Samtidig har erfaringene vist behovet for og bidratt til et sterkere rettsvern for ytringsfriheten og informasjonsfriheten. Noen av de mest avgjørende reformene, metodiske forbedringene og presseetiske utviklingstrekkene beskrives og eksemplifiseres. Hovedvekten legges på journalistenes arbeid med å innhente informasjon fra skriftlige og muntlige kilder. Samtidig peker artikkelen på områder der redaksjonell praksis og journalisters kunnskaper og ferdigheter kan forbedres.

Nøkkelord: *metoder i journalistikk, evaluering, kompetansedeling, ytringsfrihet, innsynsrett*

Abstract: This article describes how journalism developed from profession in the newsroom to a subject in universities, mainly by systemizing, dividing and learning by experience. At the same time, experience has shown the need for and contributed to stronger legal protections for freedom of speech and the right to know. Some of the most important reforms, methodic improvements and ethical reforms are described and exemplified, mainly by gathering information from written and oral sources. The article also points to areas where journalists can improve their knowledge and skills.

Keywords: *methods in journalism, evaluation, share of competence, freedom of speech, right to know*

Kapittel 3

Filosofisk blikk på teori-praksis problemet

Samandrag: Det finst, grovt sett, to typar av teori, teori *om* og teori *for*. Den siste typen er emnet eg drøftar i denne artikkelen. Ærendet mitt er å vise at og kvifor teoriar av dette slaget har reiskapsfunksjon og difor på avgjerande vis er avhengige av erfaringsbasert skjønn for å kunne nyttast fornuftig og meningsfullt. Drøftinga tar utgangspunkt i Gilbert Ryles distinksjon mellom «knowing that» og «knowing how» og Aristoteles sine langt på veg tilsvarande skilje mellom «theoria» og «phronesis» og mellom «techne/poiesis» og «praxis». Døma eg nyttar for å få fram dei teoretiske poenga mine, er i all hovudsak henta frå undervisning.

Nøkkelord: *teori, praksis, phronesis, knowing that, knowing how*

Abstract: There are roughly speaking two types of theory, viz. «theory of» and «theory for». This article discusses the latter. My aim is to show that theories for, i.e. theories with an instrumental function, vitally depend on good judgement based on solid experience in the relevant fields in order to be applied in ways that make sense. I also explain why this is so. My discussion is based on Gilbert Ryle's distinction between «knowing that» and «knowing how» and Aristotle's analogous distinction between «theoría» and «phronesis» and between «techne/poiesis» and «praxis». The examples I use to explain my theoretical points are in the main drawn from the field of teaching.

Keywords: *theory, practice, phronesis, knowing that, knowing how*

Kapittel 4

Erfaring og refleksjon: Om hvordan debatten om evidensbasert praksis kan ha skapt et bredere fundament for fagutvikling innen psykologi, pedagogikk og sosialt arbeid

Sammendrag: I mer enn to tiår har en rekke forskere og yrkesutøvere innen psykologi, pedagogikk og sosialt arbeid deltatt i debatten om evidensbasert praksis. Denne har foregått i tidsskrifter, i bøker, på seminarer og på pauserom. Temperaturen i debatten har ofte vært høy, særlig i de første årene.

Debatten har også vært skjemmet av uklarheter og av at man har snakket forbi hverandre. Enkelte mindre uenigheter har blitt oppfattet som grunnleggende forskjeller. Det har også vært flere tilfeller av skinnuenigheter, altså ikke-reelle uenigheter hvor man trodde man var uenig fordi man misforsto hverandre.

Evidensdebatten har skapt en økt interesse for å avdekke uklarheter i fagspråket, samt for å etterspore, klargjøre og vurdere idémessige forutsetninger som faglige perspektiver er tuftet på. Denne «filosofiske vendingen» synes å ha gitt flere av debattantene en bedre innsikt i motpartens posisjon og et mer kritisk blikk på egen posisjon. Noen har beveget seg i retning av mellomposisjoner. Forhåpentligvis har det her skjedd en permanent utvidelse av fundamentet for fagutvikling innen psykologi, pedagogikk og sosialt arbeid.

Kapitlet består av tre deler. Den første delen rommer en framstilling av evidenstradisjonens utvikling. Hovedfokuset er her på det som har skjedd i vårt land. I del to beskrives og kommenteres de mest sentrale kritikkene mot tradisjonen. Det vises her hvordan kritikkene berører problemstillinger innen flere filosofiske spesialområder. I den siste delen av kapitlet beskrives det hvordan filosofisk refleksjon og drøfting kan bidra til videre fagutvikling.

Nøkkelord: *evidensdebatt, empirisme, rasjonalisme, filosofisk vending*

Abstract: For more than two decades, researchers and professionals in psychology, pedagogy, and social work have participated in the debate around evidence-based practice. The debate has often been marred by ambiguities and the fact that participants have talked at cross-purposes.

A positive outcome of the debate is an increased interest in concept analyses and in tracing, clarifying, and evaluating the philosophical assumptions on which professional perspectives are founded. This «philosophical turn» seems to have given several of the debaters a better insight into the other party's position, and a more critical look at their own. Some have moved towards middle positions or formulated syntheses. Hopefully, the basis for professional development in psychology, pedagogy and social work have been permanently extended.

The first part of this chapter describes the development of the evidence tradition. In part two, the most central criticisms against the tradition are described and commented on. The last part of the chapter describes how philosophical reflection and discussion can contribute to further professional development.

Keywords: *the evidence debate, empiricism, rationalism, philosophical turn*

Kapittel 5

Elitefotballtrenerens praktiske kunnskap

Sammendrag: Kapitlet presenterer en oversikt over hvordan elitetrenerer erfarer og beskriver sin praktiske kunnskap. Semistrukturerte intervjuer ble gjennomført med ti elitefotballtrenerer for å undersøke deres praktiske kunnskap. Analysen av resultatene avdekket to hovedtemaer: 1) mesterlærer i rollen som trener, og 2) trenerblikket. Resultatene viser at trenere må utvikle evnen til å se hva som kjennetegner situasjonen, og hvordan håndtere den på best mulig måte. En forutsetning for dette er å kunne tilpasse og individualisere, samt at lederegenskaper, pedagogisk kunnskap og trenerkurs er viktige faktorer for utøvelse av trenerrollen. Videre viser resultatene at mesterlærere kan være viktig for utviklingen av den praktiske kunnskapen til trenere.

Nøkkelord: *elite, lagidrett, trenerrollen, lederskap*

Abstract: This chapter provides an overview of how elite coaches experience and describe their practical knowledge. Semi-structured interviews were conducted with ten elite soccer coaches to examine their practical knowledge. The analysis of the results uncovered two main themes: 1) apprenticeship in the role as a coach, and 2) the coach's perspective. The results show that coaches need to develop the ability to see what characterizes the situation and how to handle it in the best possible way. A prerequisite is an ability to adapt and individualize, while leadership skills, pedagogical knowledge and coaching courses are important factors for executing the coaching role. Furthermore, the results show that apprenticeship with experienced teachers may be important for development of the coach's practical knowledge.

Keywords: *elite, team sport, coach role, leadership*

Kapittel 6

Teknologi, profesjonalisering og vitenskapeliggjøring i trenerrollen

Sammendrag: Trenerrollen er den mest synlige lederrollen i idretten. Treneren blir ofte regnet som personlig ansvarlig for utøvernes sportslige prestasjoner,

noe som gjør trenerrollen til en viktig, sårbar og risikofylt posisjon i idrettens arbeidsliv. Tre sammenvevde prosesser som preger trenerrollens kunnskapsforvaltning i dag, er profesjonalisering, vitenskapeliggjøring og økt satsing på idrettsteknologi. Med dette utgangspunktet er formålet med kapittelet å analysere hvordan profesjonalisering, teknologi og vitenskapeliggjøring innvirker på trenerrollens kunnskapsforvaltning i praksis. Metodisk baserer kapittelet seg på intervju med trenere fra individuelle idretter og lagidretter. Analysen viser hvordan eksplisitt kunnskap innen felt som idrettsteknologi, fysiologi og pedagogikk blir stadig viktigere for trenerens legitimitet. Et hovedfunn er at trenerne opplever at kunnskap om biomedisinske og kroppsnære teknologier er blitt en nødvendig del av deres praktiske virke. Videre viser analysen at bruk av disse teknologiske verktøyene stiller nye krav til ekspertkunnskap, og at dette er krevende i praksis. Et tredje hovedfunn er at inntoget av nye idrettsteknologier kommer med økt profesjonalisering og vitenskapeliggjøring av trenerrollen, fordi trenere i økende grad må oppfylle bestemte kompetansekrav og sertifiseringssystemer for å håndtere dataanalyse på treningsfeltet. Intervjudataene viser hvordan dette fører til spesialisering og profesjonalisering av trenerteam, og hvordan de tre sammenvevde prosessene kompliserer trenerens kunnskapsforvaltning i praksis.

Nøkkelord: *idrettsteknologi, toppidrett, trenere og teknologi, profesjonalisering av idrett*

Abstract: The coach is often considered the most visible of all leadership positions in sports organizations. Coaches are often held personally accountable for the performances of their athletes, making this leadership position important, vulnerable and high-risk in the day-to-day of sports. Three interwoven processes that shape knowledge management in sports coaching today are professionalization, scientification, and increased use of sports tech. Against this backdrop, the aim of the chapter is to analyze how professionalization, technology, and scientification impact sports coaches' knowledge management in practice. Methodologically, the chapter is based on qualitative interviews with sports coaches from individual and team sports. The analysis demonstrates how formalized knowledge in fields such as sports tech, physiology, and pedagogy is increasingly important for sports coaches' legitimacy. Another finding is that the coaches experience that knowledge of biomedical and

wearable technology has become a necessary part of their daily practice. Use of these technological tools requires highly specialized knowledge, something that the coaches perceive as challenging. Finally, the increased use of sports technologies results in the professionalization and scientification of sports coaching as coaches are expected to handle these technologies and the data they produce. The interviews illustrate how this leads to the specialization of coaching staff and how the three interwoven processes collectively serve to complicate knowledge management in sports coaching.

Keywords: *sports tech, sports technology, elite sport, sports coaching and technology, professionalization of sports*

Kapittel 7

«Vi er profesjonelle, men ikke på samme måte som andre»: Når spesialistkunnskap forvaltes av frivillige

Sammendrag: Frivillig sektor tar seg av mange samfunnskritiske oppgaver, og i dette kapitlet ser vi på hvordan kunnskap forvaltes innen et felt som krever høy og spesialisert kompetanse, nemlig søk- og redningsarbeid. Med utgangspunkt i begrepet kunnskapsforvaltning og teori om profesjoner undersøker vi hvordan kunnskap forvaltes av frivillige i Røde Kors Hjelpekorps (RKH), hvilke ansvarsutfordringer de frivillige opplever, og hva det innebærer at det er frivillige som har ansvar for slike oppgaver. De fem RKH-medlemmene vi intervjuet, beskriver et arbeid preget av fagliggjøring gjennom mange og spesialiserte kurs som må oppdateres jevnlig, samt trening og erfaring gjennom aksjoner. Vi kan dermed si at RKH er en profesjonell organisasjon, noen av de mest erfarne medlemmene er eksperter på sitt felt, og de har ofte unik kompetanse innenfor mange deler av søk- og redningsarbeidet. Men siden dette er frivillig, kan vi ikke kalle dem profesjonelle. I selve aksjonene oppfattes ikke dette som svært problematisk av dem vi intervjuet, da de opplever å ha høy legitimitet og blir sett på som kompetente og likeverdige med de profesjonene som deltar. Noe av det som kan være utfordrende, er at samfunnet er avhengig av at de stiller opp. Det er for eksempel avgjørende for beredskapen i «påskefjellet», men det kan de ikke alltid garantere siden dette er frivillige. Det

pekes også på at det er uheldig dersom samfunnet ellers ikke har kompetanse til å ivareta slike viktige samfunnsoppgaver.

Nøkkelord: *frivillige, søk- og beredskap, Røde Kors Hjelpekorps, spesialistkunnskap, profesjonelle*

Abstract: The voluntary sector performs many specialized tasks in society. Based on the concept of knowledge management and theory of professions, we explore how knowledge is managed by volunteers in the Red Cross Relief Corps. We focus on responsibility challenges of volunteers and seek to understand what it means that volunteers are responsible for specialized societal tasks. The five Red Cross Relief Corps members we interviewed describe the work as characterized by professionalization through multiple specialized courses that must be updated regularly, as well as training and experience through aid campaigns. We argue that the Red Cross Relief Corps is a professional organization with some of the most experienced members acting as experts in their field. They have unique expertise in many parts of the search and rescue work, but since the work is voluntary, we cannot call the members professionals. During aid and rescue actions, this is not perceived as problematic by the interviewees, as they experience that they are ascribed high levels of legitimacy, and are seen as competent and equal to the other professionals (e.g. the police, doctors, etc.). But one challenging element is that society depends on their availability. For example, availability is crucial for emergency work in the mountains, and the Red Cross Relief Corps cannot always guarantee that, since its members are volunteers. This challenge is problematized further when discussing society's broader dependence on the competences of volunteers.

Keywords: *volunteers, Search and Rescue Corps, specialized expertise, professions*

Kapittel 8

Når profesjonelle begår feil i sin yrkespraksis: Om flypiloters kunnskapsforvaltning i kritiske situasjoner

Sammendrag: Studiet av profesjoner har blant annet vært opptatt av *feil som begås i utøvelsen av arbeidet*, og herunder hvordan sågar meritterte yrkesutøvere kan risikere anklager om malpraksis. De strenge kvalifikasjonskrav som fordres i enkelte tilfeller for å utøve et yrke, og som i tillegg må bekreftes med bestemte mellomrom, skal sikre at yrkesutøverne driver sin virksomhet i henhold til gjeldende faglige standarder. I dette kapitlet tar jeg sikte på å belyse *hvordan* og *hvorfor* meritterte piloter gjorde feil, i alle fall konkluderte havariundersøkelsen med at de var ansvarlig for en ulykke. Metodologisk baserer kapitlet seg på en case-studie av trajektorien til American Airlines «flight 1420», som under landing på Little Rock nasjonale flyplass i 1999 krasjet. Elleve av de 145 om bord ble drept; kapteinen og ti passasjerer. For å kaste lys over ulykken drar jeg veksler på begrepet trajektorie, som står sentralt i sosiologen Strauss' pragmatisk inspirerte samhandlingsteori om handling. Spesielt framheves de kontingente som knytter seg til begivenhetens forløp.

Nøkkelord: *malpraksis, flyhavarikommisjon, trajektorie*

Abstract: The study of professions has called attention to mistakes at work, and even merited professionals are at risk of being accused of malperformance. The strict qualifications required in some cases in order to exercise a profession, in addition maintained by rules of confirmation at regular intervals, hinge on the risk of malpractice. In this chapter, I aim to shed light on how and why merited pilots happened to make mistakes – or at least an air crash investigation concluded that they were to be blamed for an accident. Methodologically, the chapter is based on a case study of the trajectory of American Airlines flight 1422, which crashed upon landing in Little Rock on 1 June 1999. Eleven of the 145 people aboard were killed – the captain and ten passengers. In order to shed light on the accident, I capitalize on the notion of trajectory, which stands at the core of the sociologist Strauss's pragmatically inspired interaction theory of action. In particular, the chapter emphasizes the contingencies pertaining to the courses of events.

Keywords: *malpractice, aircraft investigation, trajectory*

Kapittel 9

Kunnskapsgrunnlaget for yrkespraksis i demensomsorgen

Sammendrag: Temaet for kapitlet er kunnskapsgrunnlaget for yrkespraksis i demensomsorgen slik det blir uttrykt og viser seg i to institusjoner for personer med demens. Vi analyserer hvordan ansatte ved et dagsenter og en sykehjemsavdeling utøver sin profesjonelle praksis overfor og i samarbeid med personer med demens, og hvilke målsettinger de har for denne praksisen. Søkelyset er rettet mot organisering og sosial interaksjon knyttet til aktiviteter som blant annet måltider, musikk, strikking og matlaging. Dataene skriver seg fra etnografiske feltarbeid ved de to instruksjonene. Av våre data trer to perspektiver på kunnskapsgrunnlaget i de to institusjonene fram: «førsteordensbeskrivelser» og «andreordensbeskrivelser» av kunnskapsgrunnlaget. Analysen viser at kunnskapsgrunnlaget for den yrkespraksisen vi har observert, er preget av målsettingen om at personer med demens skal bli sett på som personer med ulike identiteter og oppleve deltakelse i aktiviteter sammen med andre. Ansatte ved institusjonene var opptatt av å sette i gang aktiviteter og organisere omgivelsene for brukere og beboere på en slik måte at brukernes og beboernes karakter som dement ble dempet og mindre framtrædende, fremme mestring og situasjonell adekvat atferd og legge til rette for at deres ulike identiteter og kapasiteter kunne få utspille seg.

Nøkkelord: *demensomsorg, kunnskapsgrunnlag, sosial interaksjon, Schütz, «scaffolding», verdighet*

Abstract: The topic of the chapter is the knowledge base for professional practice in dementia care as it is expressed and demonstrated in two institutions for people with dementia. We analyse how employees at a day centre and a ward at a nursing home carry out their professional practice towards and in collaboration with people with dementia, and the aim of this particular practice, with a particular focus on the organization of and social interaction during activities such as meals, music, knitting and cooking. The data is drawn from ethnographic fieldwork from the two institutions. Based on our data, two perspectives on the knowledge base emerged: 'first-order descriptions' and 'second-order descriptions'. The analysis shows that the knowledge

base for the professional practice we have observed is characterized by the idea that people with dementia should be seen as individuals, with different identities and preferences, and should experience participation in activities together with others. Staff at these institutions were concerned with initiating activities and organizing the environment for users and residents in such a way that the users' and residents' character as dementia sufferers was subdued and less visible, promoting coping and situationally adequate behaviour, and facilitating the maintenance and continued possession of their different identities and capacities.

Keywords: *dementia, social interaction, Schütz, scaffolding, dignity*

Kapittel 10

Ledelse forstått, og utøvd, som en praksis

Sammendrag: Forskning på praksis er i vekst og har fått en ny omdreining de seneste år. Det argumenteres derfor for at ledelse primært bør forstås, forskes på og utøves som en praksis. I stedet for ideelle bilder av hva ledere bør gjøre, er premisset at ledelse formes gjennom handlinger i hverdagen. Forskning på praksis inneholder derfor i mindre grad normative oppskrifter. Dette posisjonerer retningen som et alternativ til konvensjonelle forståelser av ledelse. Det å anvende praksisperspektiver bidrar med viktige innspill til ledelsesfaget når det gjelder teori, empiriske funn og metodiske grep. Det er anvendelser som søker å bygge bro mellom teori og praksis, en bro mellom idealer og virkelighet. For forskere betyr praksisperspektiver å flytte oppmerksomheten fra individet til samhandlingene som foregår, studere hva som faktisk skjer, hvordan ting gjøres, hvem som gjør hva, og konteksten det foregår i. For ledere betyr dette at de bør være seg sin praksis bevisst, i tillegg til å være klar over den organisatoriske konteksten de er en del av. Det er ikke én måte – én praksis – å lede på som er mer effektiv enn andre, men mange forskjellige, avhengig av den enkelte leder, dennes relasjoner og omliggende kontekst.

Nøkkelord: *ledelse, praksis, virkelighet, effektiv, kompetanse*

Abstract: Practice is a growing area of research that has taken a new turn in recent years. Accordingly, I argue that leadership should be understood, researched, and performed primarily as practice. Rather than dwelling on idealized notions of what leaders should do, the premise is that leadership is shaped through leaders' actions within their everyday environments. Research into leadership as practice is thus less concerned with normative formulas. As a result, the direction can be positioned as an alternative to conventional understandings of leadership. The application of practice-oriented perspectives contributes important insights into the field of leadership studies in relation to theory, empirical findings, and methodological approach. These perspectives attempt to build bridges between ideals and reality. For the researcher, practice-oriented perspectives require shifting one's attention away from individual explanations and towards ongoing collaborative activities, studying what is happening, how things are done, who is doing what, and the context in which these activities take place. For leaders, the perspective requires an awareness of their own practice, in addition to the organizational context of which they are a part. There is no single practice that is more effective than another. Rather, there are many practices depending on the individual leader, their relationships with colleagues, and the surrounding context.

Keywords: *leadership, practice, reality, effective, competence*

Kapittel 11

Det akademiske kunsthåndverket

Sammendrag: Kapitlet retter søkelyset mot spørsmålet om akademisk forskning er et kunsthåndverk, eller om det er en produksjonsform som forutsetter skolelæring og følger en håndgripelig ekstern standard eller mal. Bakgrunnen er en tiltakende formalisering av doktorutdanningene i kjølvannet av Bolognaprosessen og de utfordringer og dilemmaer en tiltakende formalisering av doktorutdanningen reiser for kunnskapsutviklingen. Konkret spør bidraget om formaliseringen av doktorutdanningen bidrar til å fortrenge den type originalitet og selvstendig tenkning som forventes av doktorkandidaten. Med utgangspunkt i Walter Benjamin og John Deweys refleksjoner om

forholdet mellom kunnskap og estetisk erfaring diskuteres det om forskning kan betraktes som et slags kunsthåndverk.

Nøkkelord: *reformer i høyere utdanning, Bolognaprosessen, doktorutdanningen, akademisk forskning, estetisk erfaring, kunsthåndverk, Walter Benjamin, John Dewey*

Abstract: The chapter addresses the increasing formalization of doctoral education in the aftermath of the Bologna process and discusses some challenges and dilemmas this formalization presents to the goal and expectation placed on doctoral students to provide original contributions to their field and to the overall development of knowledge. Emphasis is placed on questioning whether academic research is a handicraft or a mode of production that requires formal schooling. From the vantage point of Walter Benjamin and John Dewey's reflection on the relationship between knowledge and aesthetic experience, the chapter argues that academic research can be regarded as both arts and craft.

Keywords: *reforms in higher education, the Bologna process, doctoral education, aesthetic experience, arts and craft, Walter Benjamin, John Dewey*

Kapittel 12

Akademisering av sosionomprofesjonen: Beretningen om en feilslått strategi?

Sammendrag: Kapitlet prøver ut sammenhengen mellom to posisjoner. Den ene er den utdanningspolitiske ambisjonen om å heve kvaliteten på sosialt arbeid gjennom forsterket akademisering av yrkesutdanningen. Den andre er kontekstlæringsposisjonen som tilsier at kompetanse læres i den sammenhengen den utøves. Kapitlet følger sosionomstudenters kompetanselæring i utdanningen og undersøker videre sosionomers oppfatning av relevant kompetanse i yrkesutøvelsen. Kapitlet undersøker hva som skjer med den akademiske kompetansen lært i utdanningen når den møter velferdsforvaltningens systembetingelser. Empirien er basert på kvalitative intervjuer med et utvalg sosionomstudenter fra et treårig bachelorstudium, samt et fire måneders feltarbeid med påfølgende kvalitative intervjuer av sosionomer ansatt

på et NAV-kontor. Det viktigste funnet viser dreining av det akademiske kunnskapsgrunnlaget fra bredt teoretisk anlagte perspektiver med til dels samfunnskritisk innhold til avgrenset problemløsningsverktøy og standardiserte teknikker. De presenterte studiene tyder på at velferdsforvaltningen former kompetansen tydeligere enn utdanningssystemet. Det presenteres som en utfordring for sosialarbeiderutdanningen som bør styrkes både akademisk og yrkespraktisk.

Nøkkelord: *kontekstlæring, profesjonsutdanning, sosialt arbeid, sosialt arbeid i NAV*

Abstract: This chapter explores what happens to academic competence obtained in social work education when implemented in the Norwegian Labour and Welfare Administration (NAV). Two traditions are employed: the first argues that qualified professional practice requires a highly academic curriculum and training, and the second claims that real competence is achieved in the environment where it is actually used. This chapter is based on two empirical studies: The first explored the development of competence among social work students during their bachelor education, while the second study investigated the relevance of academic competence among social workers employed in the Norwegian Labour and Welfare Administration. The methodical approach was in-depth interviews combined with some anthropological fieldwork. The most important finding was a significant change in perspective concerning relevance. From a starting point of a general interest in society and the impact of social structures on individuals, the opinion changed towards standardized skills considered useful for dealing with individual clients. The impact of workplace environment proved more significant than academic competence in college. This represents a challenge to social work education. Both the academic training and experience from practice placement should be strengthened to even out the inferior position of academic education in the formation of social work competence.

Keywords: *communities of practice, social work, social work in NAV, vocational education*